

Revolutionen der blev et personligt projekt

Der er et meget større fokus inde i unges hoveder på mobilitet og deres fremtid. Det kan tit godt forhindre dem i at engagere sig fuldt ud i forskellige sammenhænge.

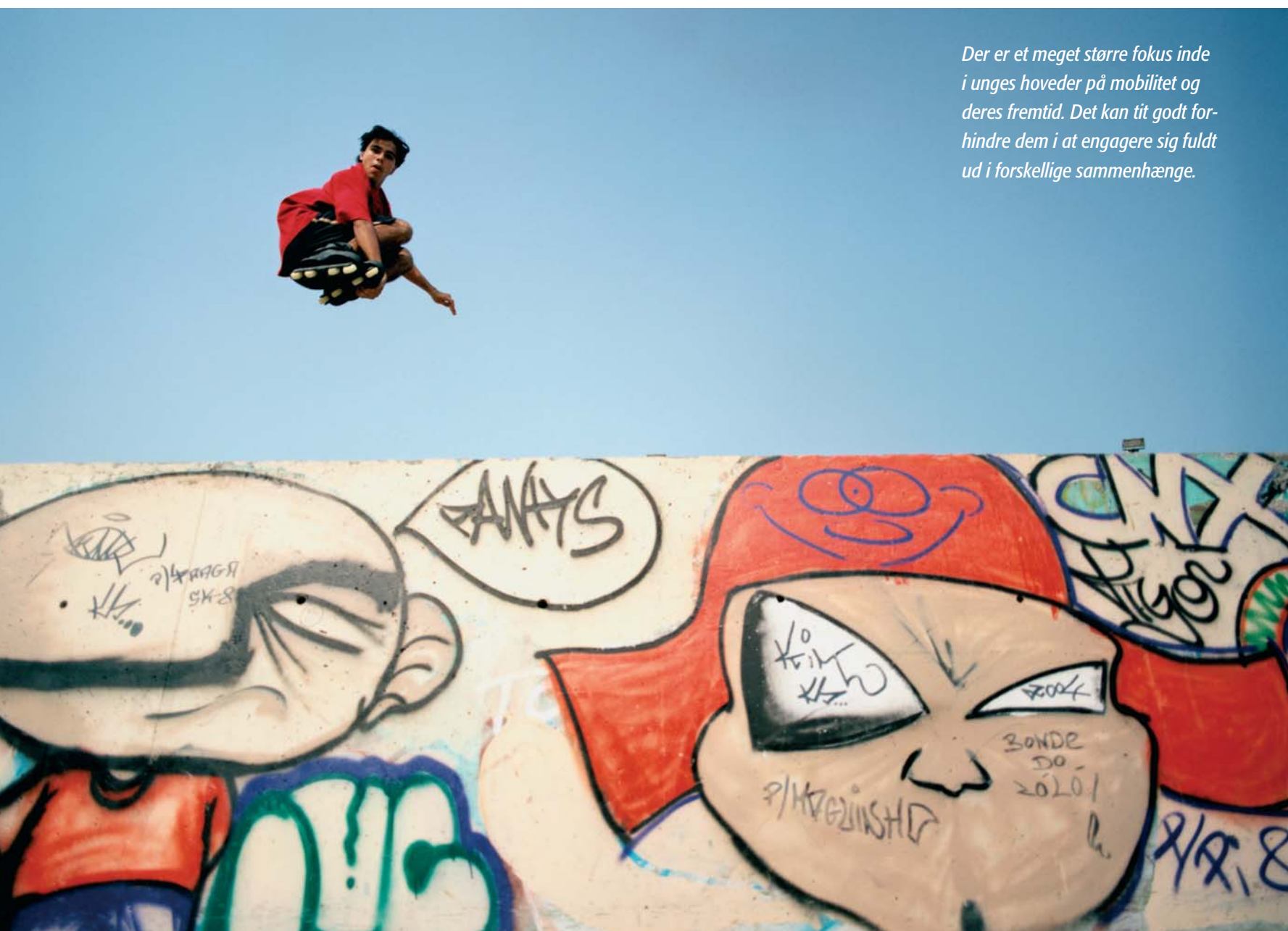

FOTO: SCANPIX

Er historien slut? Har unge lagt de store ideer bag sig, eller drømmer de stadig om et bedre samfund? Asterisk har talt med ungdomsforskere om, hvordan unge orienterer sig mod fremtiden.

* For blot nogle årtier siden var unge rebelske som ind i helvede. De havde en politisk vision og mission. Derfor gik de på barrikaderne for at kæmpe imod social ulighed og for fred, fællesskab og solidaritet. I dag er unge selvoptagede, usolidariske og bøn af kapitalismen. Det er i hvert fald sådan, nutidens unge ofte beskrives i medierne.

Ikke desto mindre går tusindvis af danske unge på gaden for at demonstrere imod krige og terrorisme og for at indsamle penge til nødhjælpsorganisationer. Og Dansk Ungdoms Fællesråd rapporterer om, at stadigt flere danske unge laver internationalt hjælpearbejde. Det vidner om, at globale problemstillinger vækker unges interesse mere end det, der sker på Christiansborg eller i lokalpolitiske miljøer. For man må samtidig konstatere, at de klassiske politiske ungdomsfora som for eksempel elevrådet ikke tænder unges glød som hidtil: Engagementet for at være med i skolepolitiske organisationer har været faldende siden starten af 1990'erne.

Men betyder det, at unge er mindre politisk engagerede end tidligere? Nej, lyder svaret fra Jens Christian Nielsen, forskningskoordinator og projektleder på Center for Ungdomsforskning ved Learning Lab Denmark. Han har skrevet ph.d.-afhandling om unge og politik, som blandt andet omhandlede et samarbejde med LO om, hvad der kan skabe politisk og fagligt engagement blandt unge. Ifølge Jens Christian Nielsen er mange unge optagede af politiske spørgsmål, for eksempel om indvandring, miljø og sundhed, men hvis man kalder det for politik, så vil mange unge stå af.

Unge afstand til det organiserede politiske træder også frem i den danske del af den internationale undersøgelse Civic Education Study, som Jens Bruun fra Danmarks Pædagogiske Universitet var projektleder for i perioden 1999-2003:

»Der er en signalværdi i ordet politik. Hvis du stiller et spørgsmål, som handler om det partipolitiske

eller det organiserede politiske, interesserer det ikke rigtig unge. Men spørger du dem om politiske problemer, så optager det dem i høj grad,« siger Jens Bruun.

Mange unge opfatter dog deres generation som egoistisk og uinteresseret i samfundet. Ifølge Civic Education Study mener størstedelen af de knap 2800 gymnasieelever, der indgår i den danske del af undersøgelsen, at 'i gamle dage var der mere solidaritet mellem mennesker end i dag'. Og to ud af tre af de adspurgte elever er enige i, at 'unge på min alder er meget selvoptagede'.

Realistisk verdensbillede

Internettet, EU og miljøproblemer. Det er ifølge gymnasieeleverne i Civic Education Study de tre væsentligste faktorer, når det handler om, hvad der påvirker samfundets udvikling. Religion, politiske revolutioner og folkelige bevægelser er derimod ikke særlig vigtige faktorer for samfundets udvikling, mener de adspurgte. Jens Bruun forklarer, at der er en klar sammenhæng mellem de unges tro på, hvad der

Hvis man ikke mener, at folkelige bevægelser har nogen som helst påvirkningskraft på samfundet, hvorfor så engagere sig i dem?

styrer et samfunds udvikling, og deres engagement:

»Måske har de unge ret: Måske er det de strukturelle ting, som bærer udviklingen, mere end det er, hvad folket måtte ønske. Man kan derfor opfatte det som et ret realistisk verdensbillede, for hvis man ikke mener, at folkelige bevægelser har nogen som helst påvirkningskraft på samfundet, hvorfor så engagere sig i dem?«

Hvor er så de unges visioner og revolutioner? Her må man sande, at den individualisering, som sociologer har talt om i årtier, i stadigt højere grad slår

igennem. For eksempel er der i dag større krav til, at den enkelte planlægger sin fremtid. Som Jens Christian Nielsen fra Center for Ungdomsforskning siger:

»De unge er meget fokuserede på deres egen planlægning af eget liv og i at tage ansvar for eget liv. Der er meget få unge, som i dag vil sige 'det er samfundets skyld'. Og det er jo en ideologisk holdning: Man skal selv tage ansvar for eget liv. Det er jo på en måde revolutionært i den forstand, at den enkelte har et frigørelsesprojekt.«

Generation Fremtidsplan

Når det handler om at orientere sig mod fremtiden, er det også den enkeltes – og ikke kollektivets – fremtid, der er i fokus, fortæller Jens Christian Nielsen:

»Unge skal kunne mestre at planlægge fremtiden. Det opleves som noget individuelt, mens det sociale bliver noget, der foregår her og nu. Hvor det individuelle er noget, der rækker fremad og er individuelt, er det sociale noget, der foregår her og nu, sammen med ens venner.«

Jens Christian Nielsen betegner nutidens unge for 'Generation Fremtidsplan', fordi de gennem opvæksten skal foretage en lang række valg med bevidstheden om, at det vil præge deres fremtid. Allerede fra en tidlig skolealder skal den enkelte lære at planlægge sit liv.

»Helt fra skolesystemet begynder de unge at tage de første valg. Om de nu vælger fremmedsprog eller ej, er retningsgivende for, om de kommer på en ungdomsuddannelse. Allerede i 6.-7.-klasse bliver de stillet spørgsmål om, hvad de godt kunne tænke sig at blive. De begynder at planlægge deres fremtid. Og det er noget, de unge skal kunne i dag. Hvis man ikke kan finde ud af det, så ender man alligevel på aktivering, og så skal man lave sin egen handlingsplan. Der er krav til, at du selv kan planlægge din fremtid. De unge skal på den ene side have et fremadrettet perspektiv, som de bruger mange ressour-

Revolutionen der blev et personligt projekt

- cer på, og på den anden side skal deres hverdagsliv være sjovt og interessant.«

Generation Fremtidsplan er også kendetegnet ved, at de er mere mobile – i hvert fald har de oplevelsen af mobilitet tæt inde på livet. Som Jens Christian Nielsen siger: »Der er et meget større fokus inde i unges hoveder på mobilitet og deres fremtid. Det kan tit godt forhindre dem i at engagere sig fuldt ud i forskellige sammenhænge. De er mobile i den forstand, at mange af dem tænker på, hvad de skal næste år, især i forhold til uddannelse og arbejde. Det får dem til at være forbeholdne over for at engagere sig, for man vil ikke forpligtige sig for meget. For hvad nu hvis man ikke ved, om man næste år skal rejse til Odense eller Aalborg for at studere, eller om man får de karakterer, der gør, at man kan komme videre?«.

Farvel til Krønike-samfundet

Unge oplever af mobilitet spiller ind på deres engagement. Det er ikke bare de ungdomspolitiske partier, der mærker, at noget forandrer sig. Også foreningslivet oplever, at unge vender ryggen til det hæderkronede danske foreningsliv. Og der er færre

og færre unge, der oplever, at det er naturligt at være med i et foreningsliv eller i politik. Spørgsmålet er imidlertid, om det er tiderne, der forandrer sig, eller om det er de unge, der forandrer sig.

Uanset hvad er der behov for nye organiseringsformer, som i højere grad passer til det liv, unge har i dag, mener Jens Christian Nielsen. Han har været projektleder for Center for Ungdomsforskning 2-årige forskningsprojekt om ungdom og foreningsliv,

Der er meget få unge, som i dag vil sige: 'Det er samfundets skyld'. Og det er jo en ideologisk holdning: Man skal selv tage ansvar for eget liv.

'Nye tider – Nye foreningsformer?', hvor forskere fulgte med i dagliglivet i 10 vidt forskellige danske foreninger. Han fortæller, at store dele af foreningslivet, især idrætsforeningslivet, har svært ved at rekruttere unge, når de kommer i 14-15-års-alderen. Ifølge Jens Christian Nielsen tyder meget på, at foreningslivet ikke helt har fulgt med et samfund, som forandrer sig:

»Samfundet har trods alt udviklet sig fra en industrikultur til et videnssamfund, som bygger på nogle andre principper og større fleksibilitet, hvor folks

arbejdstider ikke nødvendigvis er fra 8-16. Det har store dele af foreningslivet svært ved at følge med i,« siger Jens Christian Nielsen.

»I forhold til Krønike-samfundet er der i dag et langt større tilbud. Tilbage i 1950'erne var der de politiske organisationer, de kristelige organisationer og idrætsforeninger. I dag er der også en lang række kulturelle og sociale organisationer, man kan engagere sig i. Det betyder, at engagementet bliver mere differentieret. Dels er der mange forskellige typer steder, hvor unge kan engagere sig. Dels er det politiske også ved at blive et meget mere elitært projekt. Det er særlige typer af unge, som engagerer sig i politik. Det er statskundskabsstuderende og unge, som har enten nogle politiske ambitioner eller karriremæssige ambitioner.«

Skrobelige unge

Ifølge Jens Christian Nielsen skal unge have nogle kompetencer og nogle ressourcer for at kunne gå ind i det politiske.

»Hvis helt almindelige unge skal gå ind i politik, skal de kunne mærke, at deres arbejde betyder noget. Mange unge har den indstilling, at hvis man laver noget politisk, så skal det også kunne gøre en forskel. Men når man oplever, at det er så komplekst at gøre en forskel, så kan det også være svært at

HVAD ER UNGES MÅL FOR FREMTIDEN?

Hvad er vigtigst for dig i fremtiden: at få et fast arbejde eller en høj levestandard? Civic Education Study har bedt knap 2800 danske gymnasieelever om at prioritere en række mål for fremtiden. Resultatet er tydeligt: De unge har taget tidens budskab til sig, for 'personlig udvikling' topper klart. Tallet i parentes angiver procent af de adspurgte, der vurderer, at målet er 'meget vigtigt'.

1. Mulighed for personlig udvikling (70,2 % meget vigtigt)
2. Et udviklende og udfordrende arbejde (59,7 %)
3. Et fast arbejde (57,4 %)
4. Et liv med familie og børn (56,6 %)
5. En god uddannelse (55,4 %)
6. Mulighed for at rejse og se verden (53,1 %)
7. Et godt sted at bo (52,4 %)
8. En høj levestandard (36 %)
9. Megen fritid (27,2 %)
10. En følelse af fællesskab med andre i lokalsamfundet (24,9 %)
11. En betydningsfuld position i samfundet (10,4 %)

Kilde: Jens Bruun, Jens Johansen og Peter Allerup: 'Gymnasieungdommens politiske dannelse', DPU'S Forlag, 2003.

melde sig ind,« siger Jens Christian Nielsen og fortæller, at der skal være noget, der fører unge ind i politik:

»Der er selvfølgelig en gruppe af unge, som går ind i det politiske system af sig selv – Tordenskjolds soldater – men det er helt tydeligt, at stort set alle har forældre eller familie, som har været med i foreningslivet. Værdierne er givet på forhånd. Man vil godt forpligte sig, fordi man føler sig som en del af en organisation. Men hvis man ikke gør det på forhånd, er man nødt til at have en eller anden form for identifikation,« siger Jens Christian Nielsen.

Og man er i højere grad end tidligere nødt til at tage de unge ved hånden:

»Hvis man skal engagere unge aktivt i foreningslivet, så er det utrolig vigtigt, at det arbejde, de laver, opnår en form for anerkendelse. Det handler mere om identitetsopbyggelse, end at man er en del af en bevægelse. Hvis man er med i noget af pligt, så behøver man ikke at få ros. Men hvis man er der, fordi man gerne vil lave et stykke frivilligt arbejde, vil man gerne have respons tilbage, om det, man gør, har betydning eller ej. Derfor må man tænke i anerkendelsesstrukturer, når man forsøger at involvere unge.«

Det er ikke noget fundamentalt nyt, at unge har behov for anerkendelse, men det får stigende be-

Jens Christian Nielsen
Ph.d. i ungdomsforskning og forskningsleder i Center for Ungdomsforskning ved Learning Lab Denmark, hvor han er ansvarlig for forskningsområdet Demokrati og deltagelse.
Personlig hjemmeside: www.lld.dk/om/JCN

tydning qua individualiseringen, mener Jens Christian Nielsen.

»De unge er meget skrøbelige. Vi lever i et samfund, hvor det er vigtigt at få respons tilbage fra ens kolleger, og hvor man omvendt også giver dem respons tilbage på, om det arbejde, de laver, er godt.« ▲

Camilla Mehlsen
cme@dpu.dk

Jens Bruun
Projektleder for den danske del af den internationale undersøgelse Civic Education Study i perioden 1999-2003, hvor undersøgelsen blev udarbejdet. Han arbejder i dag som ph.d.-stipendiat ved Institut for Pædagogisk Antropologi, Danmarks Pædagogiske Universitet.
Personlig hjemmeside: www.dpu.dk/om/jebr

Læs mere:

Jens Christian Nielsen, Andy Højholdt, Birgitte Simonsen: 'Ungdom og foreningsliv', Roskilde Universitetsforlag/ Samfundslitteratur, 2004.

Jens Bruun, Jens Johansen og Peter Allerup: 'Rum for politisk dannelse' 2002 og 'Gymnasieungdommens politiske dannelse' 2003, begge fra Danmarks Pædagogiske Universitets forlag.

HVAD ER BØRNS MÅL FOR FREMTIDEN?

15 minutters berømmelse eller villa, Volvo og vovse? Tv-programmer som BørneMelodiGrand-Prix, Scenen er din og Popstars kan give indtryk af, at børn og unge udgør en 'på-generation', hvis ypperste mål for fremtiden er at komme i rampelysets skær. Men børns planer for fremtiden er uhyre konforme, og de sætter traditionelle værdier højt. Det viser undersøgelsen Børn og Politik, som har spurgt Børnerådets Børnepanel (55 klasser på 7. klassetrin) om, hvordan de forholder sig til verden som en politisk virkelighed. Børne-panelet er blandt andet blevet spurgt om de tre vigtigste mål for deres egen fremtid og for samfundets fremtid.

1. Et liv med familie og børn (71,9 %)
2. En god uddannelse (61,4 %)
3. Et fast arbejde (41,9 %)
4. Et godt sted at bo (33,3 %)
5. Mulighed for at rejse ud og opleve verden (26,8 %)
6. En følelse af fællesskab med andre mennesker (20,3 %)
7. At tjene mange penge (18,7 %)
8. Megen fritid (10,6 %)
9. Muligheder for personlig udvikling (9,2 %)
10. At blive kendt og berømt (8,0 %)

Kilde: 'Børn og politik', 2003. Rapporten er udarbejdet af Jens Bruun, Jens Johansen og Anders Blok for Børnerådet i samarbejde med Dansk Ungdoms Fællesråd og Danmarks Pædagogiske Universitet.